

PAPER DETAILS

TITLE: 16. VE 17. YÜZYIL SANATÇILARININ FIRÇALARINDAN BİR KADIN KAHRAMAN; JUDITH
VE HOLOFERNES YORUMLARI

AUTHORS: Filiz Kara Bilgin

PAGES: 1088-1098

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/4055773>

16. VE 17. YÜZYIL SANATÇILARININ FIRÇALARINDAN BİR KADIN KAHRAMAN; JUDITH VE HOLOFERNES YORUMLARI

A HEROINE FROM THE BRUSHES OF 16TH AND 17TH CENTURY ARTISTS; JUDITH AND HOLOFERNES REVIEWS

Filiz KARA BİLGİN¹

ORCID: F.K.B. 0000-0003-1040-5995

Corresponding author/Sorumlu yazar:

¹ Filiz Kara Bilgin
MEB/Aydın Doğan Güzel Sanatlar Lisesi
E-mail/E-posta: karabilginfiliz@gmail.com

Received/Geliş tarihi: 09.07.2024

Benzerlik Oranı/Similarity Ratio: %5

Revision Requested/Revizyon talebi:
03.09.2024

Last revision received/Son revizyon teslimi:
10.09.2024

Accepted/Kabul tarihi: 18.09.2024

Etik Kurul İzni/ Ethics Committee Permission:
There is no element in the study that requires ethics committee approval. / Çalışmada etik kurul onayı gerektiren bir unsur bulunmamaktadır.

Citation/Atf: Kara Bilgin, F. (2024). 16. ve 17. Yüzyıl Sanatçıların Firçalarından Bir Kadın Kahraman; Judith ve Holofernes Yorumları. The Turkish Online Journal of Design Art and Communication, 14 (4), 1088-1098.
<https://doi.org/10.7456/tojdac.1512822>

Öz

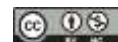
Kahramanlık kavramı genellikle erkeklere atfedilmiş bir olgu olarak ortaya çıksa da tarih kadın kahramanlarla doludur. Savaş zamanlarında, toplumların zor durumda kaldığı hallerde elini erkekler kadar taşın altına koyan bu kadınlardan bazıları hikâyelere, destanlara, roman ve resimlere konu olmuş ve kendini tarihin tozlu sayfalarından sıyırmayı başarmışlardır. Judith ve Holofernes hikâyesi, Rönesans ve Barok dönemlerinde sanatçılar arasında büyük ilham kaynağı olmuş, farklı sanatsal yaklaşımlarla ele alınmış önemli bir konudur. Bu tablolar, Judith'in cesareti ve Holofernes'in ölümü üzerinden güçlü bir drama ve sembolizm sunarak, ressamların hayal gücünü ve teknik yeteneklerini zorlamıştır. Eski ahitte ele alınan hikâyenin anlatımını her sanatçı kendi perspektifinden ele almış, eser sanatçının yaşadığı bölge, dönem ve cinsiyetine göre farklı anlatılmıştır. Bu sebeple 16. ve 17. yüzyılda konuya dair betimlemeler, dönemin sanat anlayışlarını ve toplumsal değerlerini yansıtan ilginç bir doküman niteliği taşımaktadır. Bu çalışmada kahramanlık, erdem, şiddet ve intikam duygularının ön plana çıktığı Judith efsanesini ele alan eserlerin hem duygu hem de göstergeler yönünden betimsel incelemesi yapılmış, konu Holofernes'in katli sonrasını anlatan eserler ile sınırlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Judith, Holofernes, Kadın Kahraman, 16. – 17. Yüzyıl Resimleri.

Abstract

Although the concept of heroism is usually attributed to men, history is full of female heroes. Some of these women, who took at least as much responsibility as men in times of war and when societies were in a difficult situation, became the subject of stories, epics, novels and paintings, and managed to free themselves from the dusty pages of history. Judith and Holofernes is an important subject that inspired artists of the Renaissance and Baroque periods and was treated with different artistic approaches. These paintings have challenged the imagination and technical skills of painters by presenting a powerful drama and symbolism through Judith's courage and Holofernes' death. Each artist approached the narration of the Old Testament story from his perspective, and the work was told differently according to the region, period, and gender of the artist. For this reason, the descriptions of the subject in the 16th and 17th centuries are an interesting document that reflects the understanding of art and social values of the period. In this study, a descriptive analysis of the works dealing with the legend of Judith, in which the feelings of heroism, virtue, violence, and revenge come to the fore, has been made in terms of both emotion and signs. The subject is limited to the works after the massacre of Holofernes.

Keywords: Judith, Holofernes, Heroine, 16th - 17th Century Paintings.

GİRİŞ

Sanatçılar, yüzyıllar boyunca şiddeti betimlerken kendi tarzları ve estetik veya politik amaçları doğrultusunda farklı yaklaşımlar sergilemiş olmalarına rağmen, dikkate değer bir tutarlılıkla grafiksel ve hoşgörülü ayrıntılar kullanmışlardır. Bu durum, kendini yok eden yücelikle uğraşan erkeklerin savaş sahnelerinden, baskıya karşı direnen gücü temsil eden proto-feminist vizyonlara sahip kadınlara kadar geniş bir yelpazede geçerli olmuştur. Bu bağlamda, kan sıklıkla şiddetin arındırıcı etkisiyle birlikte katarsis olarak nitelendirilmiştir. Sanatın iyileştirici gücü sanatçı ve başkalarının bilinçaltı arasında köprü görevi görür. Yalnız olmadıklarını hissettirmenin yanı sıra belirli bir mesafede birbirlerini anlamalarına imkân tanır (Kotaman, 2023).

Kahraman deyince akla genellikle erkek imgesi gelir. Geniş bir çerçevede ele alınabilecek olan kahramanlık kavramı bu çalışmada bir kadın kahraman imgesi olan Judith'in halkını korumak, kurtarmak için yaptıkları ile sınırlandırılmıştır. Stocker "*Judith, Cinsel savaşı: Batı Kültüründe Kadın ve Güç*" (1998) adlı kitabında karşı kültürel bir mit olarak Judith hikâyesinin feminizm projesini etkili bir şekilde kodladığını ifade eder. Ana tanrıça, Meryem Ana gibi karşı kültürel mitolojiler geri getirilerek kadın cinsiyetine haklar verilmesi önemli ise Judith'in yeni bir özgürlük simgesi olabileceğini savunur.

Judith'in tanımlanabilir ilk tasvirleri beşinci yüzyılda Napoli'de ve sekizinci yüzyılda Roma'daki Santa Maria Antiqua'daki fresklerde görülür (Brine, 2010). Resimlere konu olan olay, İsa'dan önce, Eski Ahit ile Yeni Ahit arasında yazılan kitaplardan biri olan The Book of Judith'de ve İncil'in Apokrif bölümünde yer alır. Konunun farklı anları tüm dönemlerde pek çok sanatçı tarafından resmedilmiştir. Bu çalışma Judith efsanesinin 16. ve 17. yüzyıllarda Rönesans ve Barok dönem sanatçıları tarafından nasıl ele alındığını ve efsanede vurgulanan erdem, şiddet, intikam ve kahramanlık duygularından hangisini ortaya koyduğunu incelemektedir. Çalışmada ikonografik analizin yanı sıra kadın karakterlerin alegorik tasvirleri üzerine odaklanılmıştır. Bu çerçevede farklı dönemdeki sanat eserleri incelenerek, Judith teması etrafında gelişen sanatsal anlatım ve sanatçıların farklı üslup ve estetik yaklaşımları değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, Judith figürünün hem bireysel hem de toplumsal kimliklerin inşasında nasıl bir rol oynadığına da değinilmeye çalışılmıştır. Sanat tarihinde kadın kahraman arketipinin incelenmesi, geçmişin günümüze yansımalarını anlayarak, kadın gücünün temsilini ve bu temanın modern sanat üzerindeki etkilerini kavramak açısından önem taşımaktadır.

JUDITH VE HOLOFERNES HİKÂYESİ

Judith ve Holofernes'in hikayesi Batı sanatında Hristiyan ikonografisinden sahneler içinde yer alır. Bazı çalışmalarda Judith alegorik bir figür olarak da ele alınır. Apokrifler arasında yer alan Judith kitabında (Bölüm 12-13) hikâye kısaca şöyle ele alınır: Asur Kralı Nabukadnezar tüm Kudüs'ü ele geçirmek istemektedir. Betulya'yı kuşatan Asur komutanı Holofernes şehri abluka altına almış ve şehir suyunu keserek halkı bezdirmeye çalışmıştır. İsrailoğullarının Asurlular tarafından işgal edildiği bu dönemde eşini kaybeden güzel Judith, Tanrıya dua ederek ondan yardım ve güç ister. Şehri kurtarmak için tehlikeli bir plan yapar. Judith, halkına ihanet etmiş gibi davranarak sadık hizmetçisi Abra ile Asurlu kampına sızar ve planını hayata geçirir. Asur komutanı Holofernes'e, halkı hakkında bilgi vereceği vaadiyle kandırarak yaklaşır. Bir ziyafet gecesinde sarhoş olan Holofernes'i çadırında gafil avlar ve onun başını keser. Judith, dua etme bahanesi ile komutanın başını taşıdığı bir torbayla kamptan çıkar ve halkına yaptıklarını anlatır. Holofernes'in başını kale burçlarına astırır. Bu davranışı ile halkını Asurlulara karşı savaşmak için yüreklendirir. Komutanlarını kaybeden Asurlular dağılır ve İsrailoğullarına karşı duramaz, kaçabilenler kaçır, kaçamayanlar öldürülür. Bu olay ve kazanılan zafer, Judith'in halkını işgalcilerden kurtarmasının sembolü olarak anlatılır. Bazı yorumcuların açıklaması ve tasviri bu olayda bir kadının kendinden kuvvetli bir erkeği baştan çıkararak öldürebilmesinin cinsel bir yaklaşım olmadan olamayacağı söylemine dayansa da bu durum apokrifte Judith'in sözleri erdemini koruduğu yönündedir (Judith, 16)*. Judith imgesi iffet, ölçülülük, bilgelik ve alçakgönüllülüğü ile on altıncı yüzyıl boyunca, Avrupa'da eşleri ölmüş kadınların erdemliliğinin sembolü olmuştur (Tolley, 1999).

* "İlerlediğim yolda beni koruyan Tanrı'ya şükürler olsun! Yüzüm onu baştan çıkarttı ve bu da onun sonu oldu. Benimle beni utandıracak veya rezil edecek herhangi bir günah işlemedi."

Judith ve Holofernes Yorumları

Sanat, insanın estetik kaygı ile duygu ve düşüncelerini belirli unsurlar, ilke ve yöntemler kullanarak özgün bir ifade biçimiyle ortaya koyma eylemine dayanır (Diksoy, Mercin, 2019). Bu eylem sırasında sanatçı kendi duyguları, kişisel deneyimleri kadar toplumsal olaylardan, hikâye ve mitlerden de etkilenir. Tüm bu unsurlar sanatçının yaratım sürecini zenginleştirir ve eserlerinin anlamını derinleştirir. Stocker’a göre (1998) Judith’in hikâyesi mit boyutlarına ulaşmış ve tüm mitler gibi hem basmakalıp hem de psikolojik olarak etkileyicidir. Şiddet, erdem ve cazibeyi, kadının gücü ve erkeğin iktidar hevesini bir araya getiren bu hikâye, Eski Ahit’in en dikkat çekici ve en çok ele alınan hikâyelerinden biridir. Sayısız şair, yazar, sanatçı, film yapımcısı ve müzisyenin hayal gücünü tetiklemiş ve “*Batı kültürü üzerinde derin ve kalıcı bir etki*” yaratmıştır. Bu bağlamda Judith çok anlamlı bir ikondur.

Judith ve Holofernes’in hikayesi Rönesans’ta, özellikle İtalya’da, şehir devletleri olması sebebiyle çok sayıda sipariş üzerine üretilmiş, popüler bir konudur. Tiranlığa karşı gelme, şehrin bağımsızlığının kazanılması açısından önemlidir. Eserlerin büyük çoğunluğunda Judith kenti koruyan erdemli, ahlaklı, iyi, vatan sevgisi olan alegorik bir figür olarak öne çıkar. Michalengelo Sistine Şapel’de yer alan freskler arasında pek çok konu ile birlikte bu konuyu da resmetmiştir. Şapelin dört köşesindeki pandantiflerin her birinde İsrailoğullarının kurtulmasında önemi olan kahramanlardan biri yer alır. Judith şapelin giriş tarafında Davut ile Golyat resminin karşısındaki pandantifte resmedilmiştir. Holofernes sağ tarafta yataкта çıplak uzanır vaziyette yer alır. Arkası dönük olan Judith ve başının üzerinde sepetle Abra kesik başı taşıırken resmedilmiştir. Figürü öne çıkarmak ve mekânsal derinlik kazandırmak için Abra sarı renkli giydirilirken, Judith iffet ve erdemin simgeleyen beyaz renkli bir elbise giymiştir. Son Yargı sahnesinde kendisini derisi yüzülmüş olarak Aziz Bartholomew’in elinde resmeden Michelangelo, Judith freskinde de Holofernes’in yüzünü kendi portresi olarak betimlemiştir.

Şekil 1. Michelangelo Buonarroti, Holofernes’in Başını Taşıyan Judith, 1508-1512, Sistina Şapeli, Roma. (Müzeiletleri.com, 2024).

Şekil 2. Michelangelo Buonarroti, Holofernes’in Başını Taşıyan Judith-Detay, 1508-1512, Sistina Şapeli, Roma. (Müzeiletleri.com, 2024).

Şekil 3. Vincenzo Catena, Judith, 1520-1525, Querini Stampalia Vakfı, Venedik.
(Web Gallery of Art, 2024).

Giorgione ile çalışmış ve onu tarzından etkilenmiş olan Vincenzo Catena'nın çalışmasında alegorik etki ön plandadır (Şekil 3). Resimde kararlı, dingin, mağrur ve maskülen bir ifade ile sol kolunu tezgâha yaslamış, kılıcını tutarken izleyiciye bakan bir Judith yer alır. Resimde kesik baş solda, bakışları ile doğrudan izleyicinin gözüne bakan Judith'in sağında kılıcın önünde yer almaktadır. Beyaz giysisi ile erdemi temsil eden alegorik bir figürdür. Arka planda Rönesans eserlerinde sıklıkla gördüğümüz pencereden görünen doğa manzarası ile çalışmaya derinlik katılmıştır.

Şekil 4. Palma il Vecchio, Judith, 1528, Uffizi Müzesi, Floransa.
(Web Gallery of Art, 2024).

Uffizi Müzesinde yer alan Vecchio'nun resmettiği Judith önceki örneklerden farklı olarak kaslı, kuvvetli ya da atletik bir görünüme sahip değildir. Hikâyede şiddeti, sertliği betimleyen Holofernes'in kesilmiş kafası ve kılıç alt köşede karanlıklar arasında gizlenmiş vaziyettedir. Yumuşak toprak tonlarının hâkim olduğu resimde kalın boynu, geniş omuzları ve iri vücuduyla kilolu, anaç bir görünümlü olarak betimlenen Judith kazandığı zafere şaşkırmış ancak yeniden yapması gerekse aynı şeyi yine tereddütsüz yapacak bir eda ile izleyiciye bakmaktadır. Elleri arasında tuttuğu Holofernes'in başını hem saçından hem de sakalından kavramıştır. Saçını tuttuğu sağ elinde ayrıca kılıcının kabzası karanlık zeminde seçilmektedir.

Şekil 5. Jan Massys, Judith, 16. yüzyılın ilk yarısı, Anvers Kraliyet Güzel Sanatlar Müzesi.
(Web Gallery of Art, 2024).

Jan Massys tarafından resmedilen Judith kurduğu plan ve zekâsı kadar bedensel güzelliği ve cinselliği ile vurgulanmıştır. Üzerine giydiği ince tülün altından sergilenen bedeniyle Vecchio'nun Judith tasviriyle taban tabana zıtlık içerir. Dingin ve huzurlu bir yüz ifadesi ile zarafetinden beklenmeyecek bir güç ile sol elinde kesik başı, sağ elinde ise kılıcı tutmaktadır.

Robusti Tintoretto'nun resminde ise maniyerizmin coşkusal dinamik hareketli figürleri yer alır. Figürün başının kesikliği, fışkıran kan gibi öğeler geri planda bırakılıp gizlenirken, kadın kahramanın dinamizmi ve heyecanı ön plana çıkarılmıştır. Holofernes'in bedeni cibinlikli yatakta uzanırken başı yerde Abra'nın sol elinde gösterilmiştir. Tiyatral bir sahne gibi resmedilen tabloda uzaktan görünen dış mekân ve perspektife uygun yerleştirilen eşyalar derinlik etkisi yaratırken, komutanın savaşta kendisini korumak için giydiği zırhının masanın üzerinde olması ironik bir detaydır.

Şekil 6. Jacopo Tintoretto, Judith ve Holofernes, 1577-1579, Ulusal Prado Müzesi.
(Fine Art America, 2024).

Caliari Judith'i renkli giysiler ve değerli mücevherlerle süslemiş olsa da eser, karanlık ve koyu renklerin hâkim olduğu bir resimdir. Kesilmiş başı sarmak üzere hizmetçisine vermeye hazırlanan Judith birkaç dakika önce Holofernes'in başını büyük bir cesaretle kesmemiş gibi ona bakamamaktadır. Abra ise kesik

başa odaklanmış bir halde gösterilmiştir. Giyimi, mücevher ve saçlarıyla zarif bir görüntü sergileyen bu kadının kahramanlık ya da zafer kazanmış gibi bir ifadesi yoktur. Daha çok elleri arasında tuttuğu kafayı şefkatle iğrenme arasında bir yüz ifadesi ile kaldırmaktadır.

Şekil 7. Paolo Caliari, Holofernes'in Başı ile Judith, 1580, Viyana Sanat Tarihi Müzesi. (Kunsthistorisches Museum, 2024).

Konu dramatik bir anlatım için çok elverişli olması sebebiyle ışık ve gölgelerin hâkim olduğu Barokta da çokça ele alınmıştır. Giovanni Baglione'nin çalışmasında belden yukarısı çıplak olarak gösterilmiş olan Judit'in yüzündeki masumiyet ve dingin ifade az önce yaşanan olay ve figürlerin durumu ile tezat oluşturmaktadır. Beline sıyrılmış beyaz iç elbisesinin üzerinde dikkat çeken kırmızı kuşak, kırmızı ve beyazı en temel renkler olarak tanımlayan F. Portal'ı (1845) haklı çıkarır şekilde merkezi önem taşır. Portal kırmızının beyazdan, ışıktan doğan ilk renk olduğunu öne sürer. 19. yüzyıl renk simgecisine göre kırmızı ilahi aşkın, beyaz ilahi zihnin simgeleridir. Tanrının sevgi ve hikmeti olan bu renkler ayrıca evrene yayılan yaratıcı güçtür (Portal, 1845). Diğer taraftan kırmızı Yahudilikte utanç verici, yüz kızartan hareketlerin rengi olarak da tanımlanır. Farklı kültürlerde değişik anlamlara Judit'in kuşağındaki kırmızı aynı zamanda başkaldırı ve devrimin de sembolü olarak görülebilir. Omzunun üzerinden yataktaki cansız bedene bakan Judith'in yanında hizmetçisi de tedirgin bir telaşla aynı yöne bakmaktadır. Holofernes'in bedeni henüz başı kesilmiş bir figür olmasına karşın halen karşı koyarcasına elleri havada gösterilmiştir. İki kadının kavradığı kesik başta gözler geriye doğru dönmüştür.

Şekil 8. Giovanni Baglione, Holofernes'in Başı ile Judith, 1608, Galeri Borghese, Roma. (Galleria Borghese, 2024).

Şekil 9. Christofano Allori, Holofernes'in Başı ile Judith, 1610-1612, Pitti Sarayı. (Uffizi Gallery, 2024).

Floransalı ressam Allori popüler efsanede kendisinin ve sevgilisinin portrelerini çalışmıştır. Sanatçının en ünlü tabloları arasında yer alan eserde Holofernes'in kesik başı bir otoportredir. Dönemin gelişen tekstil endüstrisini de kumaş detaylarında yansıtan sanatçı Judith figürü için sevgilisi Mazzafirra'yı tasvir etmiştir. Tamamen kapalı kıyafetler içinde resmedilen kadın kahramanın belü Baglione'nin

tasvirinin aksine beyaz bir kuşakla çevrelenmiştir. Mağrur bir ifade ile karşıya bakar pozisyonda resmedilen Judith sol elinde saçlarından tuttuğu kesik başı izleyiciye uzatarak olayı gururla ifşa etmektedir. Judith'in sakin ve kendinden emin tavrının aksine hizmetçi tedirgin olarak gösterilmiştir.

Artemisia Gentileschi hayatı boyunca yaptığı resimlerin çoğunda kahraman ve güçlü kadınları ele almış, her türlü şiddet ve baskıya karşı duruş olarak Judith ve Holofernes konusunu çok kez işlemiştir. Acı çeken kadınları mitolojik ve dini hikayelerle yorumlayarak resmetmeyi tercih etmiş olsa da zayıf, savunmasız çaresiz kadınlar olarak değil, kararlı, güçlü, ayakları üstünde durabilen kadınlar olarak göstermiştir. Kendisini de uğradığı tecavüz ile bir erkek yüzünden acı çekmiş, açtığı dava ile geri adım atmamış, haksızlığa karşı koymuş bir kadın olarak Judith'le bağdaştırmış olabilir. "*Holofernes'in Başı ile Judith ve Hizmetçisi*" adlı çalışması anlık bir telaş anını göstermektedir.

Şekil 10. Artemisia Gentileschi, Holofernes'in Başı ile Judith ve Hizmetçisi, 1623-1625, Detroit Sanat Enstitüsü. (Fine Art America, 2024).

Işık ve gölgenin baskın olarak kullanıldığı bu barok eserde, ön planda figürlerin yüzünü adeta yalayıp geçen parlak ışığın mekânın karanlığı içinde yarattığı kontrast dikkat çekicidir. Soldan gelen ışığı eliyle kısmi olarak engelleyen Judith'in yüzünün bir kısmına elinin gölgesi düşmüştür. Yüzünün karanlıklar içinden parlayarak görünen kısmında ise endişe ve korku hissedilmektedir. Holofernes'in kesik başını çuvala koyan hizmetçinin yüzü ve vücudunun ön kısmı ise büyük çoğunlukta aydınlatılmıştır. Dışarıdan gelen bir sesi dinler gibi resmedilen Judith'den bir komut bekler gibi dikkat kesilmiş durmaktadır. Tablo bu ifade ile kadın dayanışmasını da betimlemektedir. Judith sağ elinde tuttuğu kılıcı ile her an gelebilecek bir saldırıya karşı hazır beklemektedir. Artemisia Caravaggio'nun kullandığı tek merkezli köşe ışığını, tenebrizmi kullanmış, koyu fonda yer alan figürler kuvvetli bir sarı ışık ile aydınlatılmıştır. Kuvvetli ışık ve derin gölgeler sahnenin etkisini arttırmıştır (Güler, 2010).

Şekil 11. Massimo Stanzione, Holofernes'in Başı ile Judith, 1640, Metropolitan Müzesi, New York. (Met Museum, 2024).

Stanzione Judith'i üzerindeki sarı, kırmızı ve mavi kaba dokulu kumaşlar içinde bile zarif bir figür olarak tasvir etmiştir. Karanlık arka planda kalan hizmetçinin aksine gözleriyle göğe bakar şekilde resmedilen kahramanın yüzüne ve bedenine ilahi bir ışık vurmaktadır. Kasvetli bir ortamda akça pakça görüntüsü ile kendinden emin dik duruş sergileyen Judith, sağ elinde tuttuğu ve halkına özgürlüğünü sağlayan kılıcından destek almaktadır. Sol elinde ise saçından tuttuğu Holofernes'in kesik başını umarsızca hizmetçisi tarafından örtü ile sarılmak üzere kayanın üzerine bırakmaktadır.

Şekil 12. Elisabetta Sirani, Muzaffer Judith, 1658, Exeter Markisi Koleksiyonu, Stanford. (Artnet, 2024).

Barok dönem kadın ressamlardan biri olan Elisabetta Sirani güzel Judith'i yaşlı bir hizmetçinin kafasını bir çuvalın içinden çıkarmasına yardım ederken tasvir etmiştir. Holofernes'in kaba hatları ile kadın kahramanın güzelliği arasındaki karşıtlık, erdemin kötülüğe karşı nihai zaferine ilişkin ahlaki mesajın altını çizmektedir. Eserde Asur kampından ayrılarak İsrailoğullarının yanına gelen ve kazandığı zaferi halkıyla paylaşırken Holofernes'in kesik başını göstermek için çuvaldan çıkarışı resmedilmiştir. Daha önce incelediğimiz eserlerin aksine kalabalık bir kompozisyon kurulmuştur. Arka plandan ellerinde kancalı sopalarla Holofernes'in başını kale burçlarına asmak üzere Judith'in yanına gelen iki figür bulunmaktadır. Kale burçları da kompozisyonda en arka planda gösterilmiştir.

SONUÇ

Judith hikâyesi, mitolojik boyutlara ulaşarak hem basmakalıp temalar içermekte hem de psikolojik derinlik taşımaktadır. Bu anlatım, şiddet, erdem ve cazibe temalarını bir araya getirirken, kadının gücünü ve erkeğin iktidar arzusunu gözler önüne sermektedir. Eski Ahit'in en dikkat çekici hikâyelerinden biri olarak, birçok sanatçı ve yazarın ilham kaynağı olmuş ve Batı kültürü üzerinde kalıcı bir etki bırakmıştır. Judith, bu bağlamda çok yönlü bir ikonik figür olarak değerlendirilmektedir.

Judith ve Holofernes tablosu, Rönesans ve Barok ressamları tarafından farklı dönemsel ve sanatsal bakış açılarıyla ele alınmış ve her bir yorum, dönemin sanat anlayışını ve toplumsal değerlerini yansıtmıştır. Bu eser, sanat tarihinde önemli bir konu olarak yerini koruyarak, farklı dönemlerdeki sanatçıların yaratıcılığını ve ustalığını gözler önüne sermeye devam etmektedir.

Rönesans döneminde Judith ve Holofernes teması, genellikle klasik ve mitolojik öğelerle birleştirilerek işlenmiş, Judith politik alegorinin hizmetinde olan bir savaşçı olarak imgelenmiştir. Ressamlar, bu konuyu tarihsel ve mitolojik bağlamlarla harmanlayarak eserlerinde dramatik bir etki yaratmışlardır. Judith'in cesareti ve Holofernes'in ölümü, adalet ve kahramanlık gibi temalar etrafında şekillenmiş ve ressamların ustalıkla aktardığı detaylarla zenginleştirilmiştir.

Barok döneminde ise Judith ve Holofernes tablosu daha dramatik ve duygusal bir yaklaşımla ele alınmış, Judith kadının öfke bulmuş hali olarak betimlenmiştir. Ressamlar, ışık ve gölge oyunları ile sahneye derinlik kazandırmış, figürler arasındaki çatışmayı vurgulamak için güçlü kontrastlar kullanmışlardır. Bu dönemde tablo, genellikle dinamik bir kompozisyonla sunulmuş ve izleyiciyi olayın içine çekmek adına heyecan verici bir atmosfer yaratılmıştır.

Ele alındığı tüm dönemlerde Judith güçlü, iffetli, namuslu aynı zamanda zarif ve cinselliği ön plana çıkarılıp metalaştırılmış bir kadın olarak gösterilmiştir. Her durumda zalimliğe karşı güzelliğin, kötülüğe ve tiranlığa karşı vatan sevgisi ve erdemin zaferini sembolize etmektedir.

KAYNAKÇA

Artnet, (2024, Mart 24). <https://news.artnet.com/art-world-archives/elisabetta-sirani-bolognese-painter-2319366> adresinden alındı.

Bisceglia, A. *Judith with the Head of Holofernes*. Cristofano Allori (Firenze 1577-1621). <https://www.uffizi.it/en/artworks/judith-with-the-head-of-holofernes>

Brine K. R. (2010). *The Sword of Judith- Judith Studies Across the Disciplines*. OBP Collection.

Ciletti, E., & Lähnemann, H. (2010). Judith in the Christian Tradition. In Ciletti E., Lähnemann H., & Brine K. (Eds.), *The Sword of Judith: Judith Studies Across the Disciplines* (s. 41-66). <https://doi.org/10.2307/j.ctt5vjt5x.5>

Diksoy, İ., & Mercin, L. (2019). Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programındaki Grafik tasarım Kazanımlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(1), 293-319.

Erdal, B., & Erkan, A. (2021). Modern Resim Sanatında Judith Betimlemeleri. *Tarih Okulu Dergisi*, 14(54), 3569 - 3587.

Ergüven, M. (2002). *Yoruma Doğru*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Fine Art America, (2024, Şubat 20). fineartamerica.com/featured/5-judith-and-holofernes-tintoretto.html adresinden alındı.

Fine Art America, (2024, Şubat 20). fineartamerica.com/featured/judith-and-maidservant-

with-the-head-of-holofernes-artemisia-gentileschi.html adresinden alındı.

Galeria Borghese, (2024, Mart 24). www.collezione.galleriaborghese.it/en/opere/judith-and-holofernes adresinden alındı.

Graham-Dixon, A. (Ed.). (2008). *Sanat Atlası*. (Çev: A. Sabuncuoğlu vd.). İstanbul: Boyut Yayıncılık.

Gombrich E. H. (1999). *Sanatın Öyküsü*. Remzi Kitabevi. İstanbul.

Güler, C. (2010). *Işığın Simgesi Olarak Sarı Rengin Kavramsal Etkinliği ve Sanat Eğitimindeki Yeri*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Harris, A. S. (2010). Artemisia Gentileschi and Elisabetta Sirani: Rivals or Strangers? *Woman's Art Journal*, Vol. 31, No. 1 (SPRING / SUMMER 2010), pp. 3-12 (13 pages). <https://www.jstor.org/stable/40605234>

Kotaman, A. (2023). *Sanatın Erkeksiz Tarihi*. Karakarga Yayınları.

Kunsthistorisches Museum, (2024, Şubat 20). www.khm.at/de/objektdb/detail/390/?lv=detail adresinden alındı.

Llewellyn, K. (2010). The Example of Judith in Early Modern French Literature. In Brine K., Ciletti E., & Lähnenmann H. (Eds.), *The Sword of Judith: Judith Studies Across the Disciplines* (s. 213-226). <https://doi.org/10.2307/j.ctt5vj5x.1>

Lucas, P. J. (1992). Judith and the Woman Hero. *The Yearbook of English Studies* Vol. 22, Medieval Narrative Special Number (1992), pp. 17-27 (11 pages). Published By: Modern Humanities Research Association. <https://doi.org/10.2307/3508373>

Mann, J. W. (1997). Caravaggio and Artemisia: Testing the Limits of Caravaggism. *Studies in Iconography*, Vol. 18 (1997), pp. 161-185 (25 pages). <https://www.jstor.org/stable/23924073>

Met Museum, (2024, Mart 24). www.metmuseum.org/art/collection/search/437745 adresinden alındı.

Müze Biletleri, (2024, Şubat 20). www.muzebiletleri.com/bilet/italya/roma/sistina-sapeli/#Tavan_Koseleri_8211_Pendantifler adresinden alındı.

Pointon, M. (1981). Artemisia Gentileschi's "The Murder of Holofernes". *American Imago*, Vol. 38, No. 4 (Winter 1981), pp. 343-367 (25 pages).

Portal, F. (1845). *Symbolic Colours An Essay on Symbolic Colours: in Antiquity, the Middle Ages, and Modern Times*. London: J Weale Publishing. <https://books.google.com.tr/books?id=qkQAAAAAYAAJ&printsec=frontcover&hl=tr#v=onepage&q=fifteenth&f=false>

Schmitz, B. (2015). Judith and Holofernes: An Analysis of the Emotions in the Killing Scene (Jdt 12:10- 13:9). *Ancient Jewish Prayers and Emotions: Emotions associated with Jewish prayer in and around the Second Temple period*, 2015, pp. 177-192 (16 pages). <https://www.jstor.org/stable/j.ctvbkjtk.13>

Stocker, M. (1998). *Judith, Sexual Warrior: Women and Power in Western Culture*. New Haven, Yale University Press 278.

Tolley, K. (1999). Xena, Warrior Princess, or Judith, Sexual Warrior? *The Search for a Liberating Image of Women's Power in Popular Culture. History of Education Quarterly*, Vol. 39, No. 3 (Autumn, 1999), pp. 337-342. <https://www.jstor.org/stable/37001>

Uffizi Gallery, (2024, Mart 08). www.uffizi.it/en/artworks/judith-with-the-head-of-holofernes adresinden alındı.

Virtualuffizi, (2024, Mart 08). <https://www.virtualuffizi.com/palma-il-vecchio.html> adresinden alındı.

Web Gallery of Art, (2024, Şubat 20). wga.hu/html_m/c/catena/judith.html adresinden alındı.

Web Gallery of Art, (2024, Şubat 20). www.wga.hu/html_m/p/palma/vecchio/judith.html adresinden alındı.

Web Gallery of Art, (2024, Şubat 20). www.wga.hu/html_m/m/massys/jan/judith.html adresinden alındı.

Yudit. Eski Ahit Apokrif İncili. (2024, Şubat 15). <https://kutsal-kitap.net/bible/tr/index.php?mc=3&sc=1274> adresinden alındı.

Ziolkowski, T. (2009). Re-visions, fictionalizations, and post figurations: The myth of Judith in the twentieth century. *The Modern Language Review*, 104(2), 311-332. <https://www.jstor.org/stable/25654857?seq=3>

